

ВЫКАРЫСТАННЕ МАГЧЫМАСЦЕЙ АБЛАСНОГА МЕТАДЫЧНАГА САВЕТА ЯК СРОДКУ АБАГУЛЬНЕННЯ І РАСПАЎСЮДЖВАННЯ ПЕДАГАГІЧНАГА ВОПЫТУ

Бабашка Рыма Іосіфаўна,
*метадыст цэнтра педагагічных
ініцыятыў у рабоце з інтэлектуальна
адоранымі і высокаматываванымі
вучнямі дзяржаўнай установы
дадатковай адукацыі дарослых
“Віцебскі абласны інстытут развіцця
адукацыі”*

ДАЙСЦІ ДА КОЖНАГА НАСТАЎНІКА І БЫЦЬ ДЛЯ ЯГО КАРЫСНЫМ

У артыкуле раскрываецца сістэма метадычнай работы ў міжкурсавы перыяд, якая абапіраецца на пасяджэнне абласнога метадычнага савета настаўнікаў беларускай мовы і літаратуры, метадыстаў, якія курыруюць пытанні выкладання гэтых прадметаў. Прыводзіцца шырокі тэматычны спектр пасяджэнняў.

Уводзіны. Адукацыя на сучасным этапе развіцця грамадства патрабуе ад спецыялістаў высокага ўзроўню прафесіяналізму. Але высокі ўзровень прафесіяналізму немагчыма атрымаць адразу пасля заканчэння ВНУ. Неабходна шмат працаваць над сваёй самаадукацыяй, вучыцца аналізаваць, абагульняць свой педагагічны вопыт, будаваць перспектывы дзейнасці. Усё гэта магчыма зрабіць, калі ведаеш, што атрымліваецца ў тваіх калег.

Асноўная частка. Аналіз арганізацыі метадычнай работы з настаўнікамі беларускай мовы і літаратуры Віцебскай вобласці дазваляе вызначыць шэраг супярэчнасцяў:

- запатрабаваць настаўнікаў у абагульненні ўласнага вопыту з мэтай павышэння прафесійнага майстэрства і абмежаванасць умоў для яго абагульнення ва ўстановах адукацыі;
- неабходнасць ажыццяўлення педагагічнай рэфлексіі і недастатковая сфарміраванасць у настаўнікаў беларускай мовы і літаратуры навыкаў да самааналізу ўласнай педагагічнай дзейнасці;
- імкненне педагогаў да самаразвіцця і няўменне будаваць уласную траекторыю прафесійнага развіцця.

Для вырашэння вышэй адзначаных супярэчнасцей была сфарміравана сістэма метадычнай работы ў міжкурсавы перыяд, якая абапіраецца на пасяджэнне абласнога метадычнага савета

настаўнікаў беларускай мовы і літаратуры, метадыстаў, якія курыруюць пытанні выкладання гэтых прадметаў.

Форма “метадычны савет” дае магчымасць атрымаць аб’ектыўную, дакладную інфармацыю з рэгіёнаў па шэрагу пытанняў (праблем), на якія трэба накіроўваць сумесна метадычныя намаганні, шукаць шляхі іх вырашэння.

У адрозненне ад традыцыйных абласных семінараў, якія ў большасці сваёй праводзяцца на базе інстытута, форма метадычнага савета дае магчымасць знаёмства з “жывым” метадычным і педагагічным вопытам пэўнага рэгіёна па пэўнай тэме (проблеме).

Спачатку метадычны савет прызначаўся для павышэння якасці работы метадыстаў (спецыялістаў), якія курыруюць пытанні выкладання беларускай мовы і літаратуры, і аператыўнага вырашэння існуючых праблем.

Для эфектыўнай працы было падрыхтавана ўласнае Палажэнне аб метадычным савеце метадыстаў (спецыялістаў), якія курыруюць пытанні выкладання беларускай мовы і літаратуры, акрэслена праблемнае поле, вызначаны накірункі, на рашэнні якіх будуць арыентаваны намаганні членаў метадычнага савета, вызначаны раёны, якія могуць практычна прадэманстраваць уласны вопыт у вырашэнні пэўных праблем. Першы метадычны савет праходзіў на базе інстытута і вызна-

чаў сучасныя накірункі развіцця метадычнай работы ў галіне “Беларуская мова”, “Беларуская літаратура”. Другі метадычны савет сустрэла Полацкая зямля, дзе ўдзельнікам савета была прадстаўлена сістэма метадычнай і педагогічнай работы з настаўнікамі беларускай мовы і літаратуры.

Кожны наступны абласны савет праходзіў у новым рэгіёне.

На пасяджэннях закраналіся розныя пытанні:

- бесперапыннасць і пераемнасць у фарміраванні прафесійнай кампетэнцыі педагога;
- тэхналагічнасць дзейнасці метадыста ВМК раённага (гарадскога) аддзела (упраўлення) па адукацыі ў кантэксце нацыянальнай культуры;
- сучасныя падыходы да арганізацыі метадычнай работы ў рэгіёне;
- асноўныя накірункі ўдасканалення адукацыйнага працэсу;
- арганізацыйна-метадычнае забеспячэнне вывучэння новай рэдакцыі Правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі;
- тэматычны кантроль і выкананне Закона Рэспублікі Беларусь “Аб Правілах беларускай арфаграфіі і пунктуацыі”;
- урок як цэласная педагогічная сістэма;
- шляхі рэалізацыі Канцэпцыі профільнага навучання ва ўстановах адукацыі;
- арганізацыя адукацыйнай дзейнасці настаўніка беларускай мовы і літаратуры ва ўмовах укаранення асноўных палажэнняў Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адукацыі;
- абагульненне і распаўсюджванне педагогічнага вопыту як адзін з асноўных накірункаў дзейнасці метадыста;
- эфектыўная арганізацыя адукацыйнага працэсу ў сістэме “ўрок–факультатыўныя заняткі”;
- сучасныя метадычныя патрабаванні да рэалізацыі прадметнага зместу на вучэбных занятках па беларускай мове і літаратуры;
- удасканаленне прадметна-метадычнай падрыхтоўкі настаўніка беларускай мовы і літаратуры;
- асаблівасці рэгіянальнай мадэлі метадычнай работы настаўнікаў беларускай мовы і літаратуры ў рэалізацыі адукацыйных праграм;
- асаблівасці арганізацыі метадычнай работы з настаўнікамі беларускай мовы і літаратуры: рэгіянальны кампанент.

Гэта сустрэчы зацікаўленых людзей, якія аддаюць адукацыі не толькі свае веды, але і частку душы. Пасяджэнні ўключаюць знаёмства з перспектыўным педагогічным вопытам, абмеркаванне актуальных праблем сучаснага навучання, метадычную вучобу. Актыўныя формы работы на пасяджэннях метадычнага савета з’яўляюцца прыярытэтнымі. Гэта дзелавыя гульні, круглыя сталы, трэнінгі, майстар-класы, педагогічныя майстэрні, адкрыты мікрафон.

Вось, напрыклад, некаторыя назвы актыўных форм работы на пасяджэннях метадычнага савета:

- творчая справаздача метадычных фарміраванняў “Змены ў правапісе беларускай мовы: знаходкі, праблемы, дасягненні”;
- творчая справаздача метадычных фарміраванняў “Ода метадычнай рабоце”, конкурс школьных МА;
- творчая справаздача метадычных фарміраванняў “Шляхі інтэнсіфікацыі ўрока беларускай мовы і літаратуры праз выкарыстанне эфектыўных метадаў і прыёмаў”;
- дзелавая гульня “Павышэнне эфектыўнасці ўрока – асноўны напрамак удасканалення адукацыйнага працэсу”;
- майстар-клас “Тэхналогія шматмерных дыдактычных інструментаў як сродак павышэння эфектыўнасці моўнай і літаратурнай адукацыі”;
- майстар-клас “Павышэнне якасці адукацыі па беларускай мове праз рэалізацыю прынцыпаў дыферэнцыраванага навучання вучняў з улікам іх вядучай сенсорнай мадальнасці”;
- майстар-клас “Праца са словам”;
- майстар-клас “Ад законаў спасціжэння прыгажосці тэксту да законаў яго стварэння”;
- майстар-клас “Тэкст як сродак міжпрадметных сувязей на ўроках беларускай мовы і літаратуры”;
- майстар-клас як форма павышэння прафесійнага майстэрства педагогаў;
- інтэрактыўная гульня “Педагогічны вопыт: выяўленне, абагульненне, распаўсюджванне”;
- круглы стол “Арганізацыя адукацыйнай дзейнасці настаўнікаў беларускай мовы і літаратуры ва ўмовах укаранення асноўных палажэнняў Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адукацыі”;
- спектакль па п’есе Францішка Аляхновіча “Чорт і Баба”;
- адкрыты мікрафон “Новае і традыцыйнае ў арганізацыі праектнай дзейнасці”;
- краязнаўчая работа “Краязнаўства як інтэграваны адукацыйны кампанент і яго вучэбна-метадычнае забеспячэнне ў межах рэалізацыі праекта «Я – патрыёт»” і інш.

Шмат увагі ўдзяляецца на пасяджэннях абласнога метадычнага савета пытанням педагогічнай рэфлексіі. У кожным метадычным савеце ёсць месца вучэбным заняткам беларускай мовы ці літаратуры і абавязкова – рэфлексіі педагогічнай дзейнасці. Кожны ўрок пачынаецца з самапрэзентацыі і заканчваецца самааналізам, што дазваляе настаўніку, які дае ўрок, больш прадумана, кампетэнтна і якасна падрыхтавацца да вучэбнага занятку. У апошні час урокі праводзяцца з выкарыстаннем сучасных тэхналогій, у тым ліку камп’ютарных. Гэта дазваляе не толькі засвоіць новыя тэхналогіі, але і на практыцы

ўбачыць іх эфектыўнасць. Удзельнікі савета могуць ацаніць (прааналізаваць) не толькі сам урок, але і самапрэзентацыю і самааналіз урока (для ўдзельнікаў метадычнага савета распрацоўваюцца карты-схемы даследавання дзейнасці настаўніка на ўроку). Гэта дазваляе аператыўна скарыставаць недахопы, убачыць пралікі (калі яны былі), удасканаліць сваю педагагічную дзейнасць. Такія рэфлексійныя моманты савета вельмі эфектыўна дазваляюць вырашаць сучасныя праблемы адукацыі, і самі ўдзельнікі савета адзначаюць, што ў апошні час сталі больш актыўна (але тым не менш з павагай да настаўніка) уключаць у рэфлексійную дзейнасць, паколькі яна дазваляе павысіць і ўласную прафесійную кампетэнтнасць.

На пасяджэннях абласнога метадычнага савета разглядаюцца пытанні арганізацыі пазакласнай работы з вучнямі – факультатыўныя, стымулюючыя заняткі, пазакласныя мерапрыемствы, работа літаратурна-эстрадных тэатраў і г.д. Адным з напрамкаў работы абласнога метадычнага савета стала музейная педагагіка. Амаль на кожным пасяджэнні метадычнага савета ўдзельнікі наведваюць літаратурныя, этнаграфічныя, школьныя музеі, якія нярэдка прысвечаны кнізе і друку, пісьменнікам і гісторыі роднага краю. Выкарыстанне магчымасцей музейнай педагогікі дазваляе звярнуць увагу вучняў да вытокаў беларускай пісьменнасці, больш пранікнуць любоўю да роднай старонкі і, як вынік, павысіць матывацыю да вывучэння беларускай мовы і літаратуры.

Метадычны савет – пляцоўка для абагульнення і распаўсюджвання перспектыўнага педагагічнага вопыту (напрыклад, прэзентацыя аўтарскай дыдактычнай сістэмы “Фарміраванне камунікатыўнай культуры вучняў праз вывучэнне духоўнай спадчыны беларусаў”, прэзентацыя сістэмы работы “Развіццё творчых здольнасцяў вучняў у працэсе вывучэння мастацкіх твораў”, “Даследчая дзейнасць вучняў на аснове краязнаўчых матэрыялаў”, “Выкарыстанне літаратурнай спадчыны паэтаў Ушачыны на ўроках беларускай мовы і літаратуры”). Удзельнікі не проста знаёмяцца з новымі “зоркамі”, але і вучацца абагульняць свой педагагічны вопыт, рабіць ацэнку прадстаўленага вопыту.

Не менш значнай у цяперашні час з’яўляецца інфармацыйная адукаванасць настаўнікаў. Для фарміравання інфармацыйнай адукаванасці з удзельнікамі метадычнага савета праводзяцца online-кансультацыі, разглядаюцца пытанні выкарыстання ЭСН і інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій (далей – ІКТ) на ўроках беларускай мовы і літаратуры (напрыклад, online-кансультацыя “Магчымасці кам’ютарных тэхналогій у рэалізацыі прадметнага зместу

на вучэбных занятках па беларускай мове і літаратуры”. Цікавы вопыт выкарыстання ІКТ быў прадстаўлены ў ДУА “Сярэдняя школа № 20 г. Оршы” – “Сайт школы як сродак дыстанцыйнага навучання беларускай мове і літаратуры”. Удзельнікі метадычнага савета адзначылі цікавую эфектыўную форму работы з вучнямі.

У рабоце метадычных саветаў у розныя гады прымалі ўдзел навукоўцы: кандыдат філалагічных навук Куліковіч У.І., кандыдат філалагічных навук, дацэнт Русілка В.І., кандыдат філалагічных навук, дацэнт Васюковіч Л.С.; рэдактар аддзела часопіса “Роднае слова” Грыгаровіч А.А.; настаўнікі-пераможцы конкурсаў “Настаўнік года” Сухава Г.А., Румянцава С.Л., Сякацкая Л.В.; прадстаўнікі ўпраўлення адукацыі Віцебскага аблвыканкама; супрацоўнікі кафедраў інстытута.

Важна адзначыць, што кожнае пасяджэнне метадычнага савета завяршаецца правядзеннем круглага стала, дзе адбываецца адкрытая прафесійная гутарка аб праблемах і перспектывах дзейнасці кожнага настаўніка, установы адукацыі, рэгіёна і якасці адукацыі ў цэлым.

Практыка правядзення пасяджэнняў абласнога метадычнага савета паказала:

- эфектыўнасць гэтай метадычнай формы работы;
- яе запатрабаванасць;
- выніковасць;
- практычную значнасць.

Працэс “узрошчвання” настаўніка-прафесіянала працаёмкі і працяглы. Першасная задача сістэмы павышэння кваліфікацыі – стварыць умовы для паспяховага развіцця настаўніка, бо любое навучанне будзе ўдалым толькі тады, калі ёсць жаданне вучыцца. Абуджэнне такога жадання, удасканаленне майстэрства і культуры, абагульненне і распаўсюджванне перспектыўнага педагагічнага вопыту – задачы абласнога метадычнага савета і ўсіх раённых метадычных службаў, што было вызначана ў артыкуле “Абласны метадычны савет у сістэме павышэння кваліфікацыі педагогаў Віцебшчыны”, які быў надрукаваны ў № 3 часопіса “Роднае слова” за 2009 год.

За перыяд з восні 2007 па весну 2018 года праведзены метадычныя саветы метадыстаў (спецыялістаў), якія курыруюць пытанні выкладання беларускай мовы і літаратуры на базе ўстаноў адукацыі 20 раёнаў Віцебскай вобласці (Аршанскі, Бешанковіцкі, Браслаўскі, Верхнядзвінскі, Віцебскі, Гарадоцкі, Глыбоцкі, Лепельскі, Лёзненскі, Мёрскі, Пастаўскі, Полацкі, Сенненскі, Талачынскі, Ушацкі, Чашніцкі, Шумілінскі, Кастрычніцкі г. Віцебска, Першамайскі г. Віцебска, г. Наваполацк).

На выхадзе – шырокі спектр матэрыялаў (на папяровых і электронных носьбітах) у да-

памогу настаўнікам, кіраўнікам метадычных аб'яднанняў, адміністрацыі школ, метадыстам. Кожны ўдзельнік абласнога метадычнага савета атрымлівае поўны комплекс матэрыялаў, якім далей можа карыстацца ў сваёй педагагічнай дзейнасці. На электронных носбітах (дыскі) удзельнікі атрымліваюць усе лакальныя нарматыўныя прававыя дакументы, якія могуць спатрэбіцца ў працы (напрыклад, палажэнне аб правядзенні дыстанцыйнага семінара-практыкума), матэры-

ялы па даследчай рабоце з вучнямі, матэрыялы майстар-класаў, урокаў, дадатковых матэрыялаў да іх і г.д. І галоўнае – магчымасць прафесійных узаемаадносін паміж удзельнікамі савета.

Заклучэнне. Такім чынам, дзейнасць абласнога метадычнага савета спрыяе абагульненню і распаўсюджванню перспектывага педагагічнага вопыту, павышэнню педагагічнага майстэрства настаўнікаў беларускай мовы і літаратуры.

АБИТУРИЕНТУ – 2021!

**ПОДГОТОВИТЕЛЬНОЕ ОТДЕЛЕНИЕ
ВГУ имени П.М. Машерова**

с 9 марта проводит набор

на ЭКСПРЕСС-КУРСЫ по подготовке к ЦТ

Период обучения – апрель – май

(42 часа по каждому предмету)

Занятия начинаются по мере комплектации групп

**Подготовка в экспресс-режиме –
наилучший способ углубить и систематизировать знания
накануне централизованного тестирования**

НАША ЦЕЛЬ – ВАШИ 100 БАЛЛОВ!

**Запись на курсы осуществляется по телефонам:
8 (0212) 37 03 96; 8 (0212) 37 96 49; +375 33 317 95 09
и по адресу: г. Витебск, Московский пр-т, 33, каб. 122а, 122**